

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Ducatus Wirtembergensis

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Ducatus Wirtembergensis.

402

Regio & unde dicta.

Situs.

Celi qualitas. Sols fertilitas.

Animalium. varietas.

Imperium Majorum.

Urbes.

Ducatus Wirtembergensis, vulgo *Wirtemberger Land*, nomen habet a Wirtemberga Arce veteri in eius fere medietate sita, in edito colle, haud procul ab Eslingensi urbe Imperiali: alii aliunde derivant. Cæterum *Regio Wirtembergensis* in prima fere Superioris Germaniæ parte, tractum Sueviæ feliciter occupat, ad Nicri potissimum ripam sita. Conregionales illi ad Ortum Suevi, Vindelici & Norici: ad Occasum Comitum ad Rhenum Palatini, Principis Electoris & Marchionis Badensis Limites: inde Nigræ Silvæ juga complectitur: qua Meridies est Montes Arbonæ pariter ac Suevicæ Alpes (ita vocant Montes ejus regionis editiores Incolæ) prominent. Versus autem Septentrionem Francos habet vicinos, & non ita procul Ottonis Silvam, Aer hujus regionis saluberrimus est, æstate commodus, hyeme temperatus: Regio ipsa fertilissima, ita ut cum optima Germaniæ parte certare queat, ac primas etiam obtinere. Frumenti, Leguminum, Vini, Fructuum admodum ferax. Univerſæ tamen Regionis non eadem ubique qualitas, non idem Solo genius. Ea namque pars qua Neccarus oritur, quæque confinis Hercyniæ, tum quæ Suevicis (inter Danubium & Nicrum sitis) Alpibus est contermina, subsæpera quidem Vitibus inimica, Pecorum cultui satis idonea. Ager in Alpibus lapidosus, at Frugum abunde ferax: item per Nigræ Silvæ cacumina, rubro colore tellus arenosa, quæ Frumento tamen satis abundat. Vbi vero Neccarus in campeltria diffunditur tota felix, tota beata est: undique Bacchi colles, herbida præta, fertiles agri, copiosus ubique Vini, Frumenti, Pomorumque proventus. Argenti quoque Fodinas hic Ducatus habet, haud procul a Wiltbergo, ac dicitur Puelachium Opidum totum Aeris fodinis superstructum. Producit & Ferrum & Æs. Reperiuntur etiam Lapidum elegantibus ac variis coloribus, ut plurimum tamen cæruleo distincti. Ut videatur etiam Natura molita esse hoc loco Gemmas producere. Varii generis Animalium passim vis magna: ac perfaltuosa Nemora Feræ innumeræ conspiciuntur. Ducatus titulum adeptus est hæc regio anno *MDCCCXCV*, Imp. Maximiliano conventum Wormaciæ celebrante. Hic enim *Eberhardus* Comitem Wirtembergensem ad dignitatem Ducalem evexit. *Eberhardus* Dux *II* amplius biennium non mansit in Ducatu, sed corrasis vasibus suis aureis & argenteis primum fugit Vlmam ac deinde ad Principem Palatinum, mortuusque est apud externos sine liberis. Tunc creavit Imp. Maximilianus *Vlricum* Eberhardi Nepotem. Hic anno *MDXXIX*, ditione pulsus & ejectus fuit, a Suevici fœderis sociis, cum Reutlingam Opidum Imperii fœdere ipsi junctum nuper cepisset. Patri *Vlrico* successit *Christophorus*: Christophoro *Ludovicus* Filius. Ludovicus denique Fredericum Georgii Comitis Montis Pelicardi filium successorem habuit. Sedes hic haberunt olim suas *Intuergi*, *Tichudo*, *Rhenano* *Wishungi*. Item *Tectosages*. Ducatus iste veluti circulem habet situm, complectiturque Civitates & Opida plurima. Præstantiores Civitates sunt *Tubinga*, & *Stutgardia*. *Tubinga*, vulgo *Tubingen*, ad Neccarum sita, urbs admodum elegans, Cereris & Liberi donis abundans, quæ & copiosa, & generoso proventus, tam Incolis, quam vicinis Suevis communicat, utramque Neccari ripam, lapideo ponte conjungit, Arce, vinifero colle, Canonicorum Collegio, & rei literariæ ornamento, Academia, Studiisque liberalibus illustris

In ca.

In ea, præter Ioannem Stoflerum & alios, annis superioribus cum celebritate maxima nominis medicinam docuit *Leonhardus Fuchsius* primus Medicinæ hac nostra ætate repurgator. In eadem Academia profitetur cum celebritate nominis, etiam inter Barbaras gentes, studia æloquentiæ & Linguarum clarissimus ac doctissimus Vir Martinus Crusius. Eam instituit Eberhardus Comes Wirtembergensis quem supra ad dignitatem Ducalem a Maximiliano euectum fuisse diximus, anno **MDCCCCLXXVII**. Mansionem Augustam Caracallæ in Germania ad Tubingam fuisse, Ioannes Heroldus, libello de Germaniæ primæ antiquitatibus ex fragmento elogii ipsius, quod ibidem incisum videtur, demonstrat. Id Petrus Appianus lib. de sacrosanctæ vetustatis inscriptionibus, ita exhibet.

MAX. IN
AVG. EM. GER. MAX.
DAC. MAX. ARM.
MAX. TRIB. P.
COS. ET.

Verum, Heroldus hanc inscriptionem integram legit, quemadmodum eidem Imperatori Romæ posita fuit. IMP. CAES. DIVI. L. SEPT. SEVER. P. PERT. AVG. PARTH. TARAB. ADIAB. F. M. AVREL. ANTONIN. AVG. SARMAT. MAX. GER. MAX. DAC. MAX. ARMEN. MAX. BRITAN. MAX. ARAB. MAX. ALEM. MAX. PARTH. MAX. P. E. PONT. MAX. TRIB. POTE. VI. COS. PROCOS. PERPET. LEG. VIII. ANT. AVG. P. E. EIVS. NVM. DEVOT. PRIN. OPT. FORTIS.

Stutgardia, Metropolis & Sedes est Ducis haud procul a Neccaro sita. Ab hac Civitate Comitatus Stutgardicus nomen desumit: a Wandalis exstructa est, postea vero restaurata a Marchione Ioanne I Electore Brandenburgensi, & Ottone III. Anno autem **MDCCXC** Albertus III Marchio Brandenburgicus, Princeps Anhaltin, Filius Ottonis IV Filia suæ Beatriç dotis loco dedit, quæ Henrico Leoni Vandalo nupsit. Vrbs hæc agro undique beatissimo cincta. Vix verbis exprimi potest, quanta Vini copia per circuitum hujus Opidi in singulos annos producatur. Ornavit locum istum Ioannes Capion vulgo Rheuchlinus dictus, Vir insignis, Iurisperitus, Trilinguis, & qui primus in Orbe Christiano sacram Hebræorum docuit linguam. Est & *Reutlinga*, ad Neccarum sita in Ducatu Wirtembergensi, anno **MDCCXL** a Friderico II Imperatore facta Civitas: alii dicunt anno **MDCCCLXXXI**. Civitas hæc famosa est ob molas papyraceas. Reliqua Opida amena satitis, ac pleraque Arcibus & Castris munitissimis ornata, utpote *Vracum*, ad Amerum fl. *Nirtingum*, *Kirchena*, *Heilbronna*, *Lauffena*, *Piniggheim*, *Asperga* Atx, *Greimiga*, *Murbachum*, *Constadium*, *Waiblinga*, *Schorendorff*, *Geppinga*, *Fiesen* *Aludiacum* olim, *Heidenheimum*, *Vvilpergium* patria diligentissimi Cosmographi Danielis Cellarii, ad Nagoltam fluvium, *Herrenbergum*, *Rotenburgum*, *Hechingum* Iudæorum Asylum, *Balingum* ac complura alia, quorum nomina ac Situm hæc Tabula inspicenti dabit. Ducatus autem ilte Circuli Imperialis

alis Suevici præcipua pars est, quam quia solam inter cæteras exactius descriptam a Georgio Gardnero, & Davide Seltzlin habemus, hic Circulum Suevicum totum in suum ordinem distributum proponam. Quartus Circulus Imperii Suevicus tres Ordines complectitur, quorum I Ecclesiasticus: II Principum: III Civitates liberæ. In primo sunt Episcopi, *Chur, Costentz, Aupsburg Abbates, Kempten, Reichenow, S. Galin Helvetia, Salmansweiler, Vveigarten, Vveissenow, S. Blasij S. Peter, Maulbron, Schaffhausen, Stainam Rhein, Kreuzlingen, Petershusen*, adjacet Constantiæ & Rheno ad partem Boream; *Einsiedeln, Pfeffers, Psefficon opinor, S. Joran in Thurthal, Schussenriedt, Rockenburg, Ochsenhausen, Cionigstrun, Marchtal, Elchingen, Tsne, Munchrod, Aupsberg, Yrsee, Gengenbach, Schuttern, Disidsen. Abbatifz, Lmdaw, Rottenmunster, Bucchaw, Guttenzell, Beund, Heppach, Teutsch Ordens Maister in Elsas, und Burgund.* In II ordine qui est Principum, Dux Wirtembergensis; *Marchio Badensis. Comites, Helfenstein, Weisenst ag, Oringen, Lauffen, Montfort, Furstenberg, Marchio Eberham, Comites Tollern, Bultz, Læbenstain, Tubingen, Kirchberg, Tengen alias Dongen, B. Gundelfingen.* Dominia *Singart, Tussen, Fr. Waldtpurg, D. Sonneberg, Valckenstain, Kinsseck, Kinsseckerperg, Bar. Geroltz eck, Ober Helwen.* In III ordine, *Aupsburg, Kauffbeurn, Vlm, Memmingen, Kempten, Bibrach, Leukirch, Tsne, Wangen, Lindow, Ravensburg, Buchorn, Vberlingem, Costentz, Pfullendorff, S. Gal, Schaffhausen, Reutlingen, Eslingen, Gmund, Weil, Hailbron, Wimpfen, Halin Schwabern, Dinckelspuel, Bopsingen, Gengen, Alen, Nordlingen, Donawerd, Buchaw, Offenburg, Gengenbach, Zelim Hamerspach, Rotweil.* Ad Ducatum redeo. Palsim Regio hæc amœnis Lacubus, atque Amnibus admodum piscosis irrigatur, inter quos facile primas tenet *Brentius* amnis, qui nunquam, etiam gelidissima hyeme congelatur. *Nicer* Amnis mediam oram percurrit, multisque fluminibus receptis, quorum diffisima hyeme congelatur. *Nicer* Amnis mediam oram percurrit, multisque fluminibus receptis, quorum præcipua sunt, *Nagolta Entius, Remisus, Kocherus, Jagusta, Filtzius*, in Rhenum properantes: *Brentius* vero Danubio miscetur Hujus Ducatus Montes sunt *Alpes* qui ab albedine sic dicti creduntur: albis enim silicibus ac lapillis lôge conspiciuntur, ac sæpius nova sibi vocabula inveniunt, utpote: *Schera, Albuchus, Hanecapus, Herfeldius, Hercynia* atque *Martiana* Silva regionē pluribus locis interrumpunt, ac suis nominibus discernuntur, ut *Albuchus Lucus, Stubenthal Silva, Nigra Silva*, vulgo *der Schwartzwall, Odenwale Silva* &c. Per univfersum Ducatum *populus Arnis, Humanitate, Constantia, Religione, spectatus.*

E e e iij

Alfaria

Lacus.

Flumina.

Montes.

Silva.

Vulgi mores.